

انتخابات در فقه سیاسی شیعه؛ منبع تامین هزینه و دریافت ضمانت مالی

سید محمد صادق کاظمی^۱

۱- استادیار دانشکده معارف اسلامی و علوم سیاسی دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

چکیده

انتخابات به عنوان یکی از مهم‌ترین نمودهای دموکراسی در دنیای مدرن نیازمند بررسی در منابع دینی است. فقه سیاسی از آن رو که متکفل بایدها و نبایدهاست متناسب‌ترین علم اسلامی در پاسخ به مسائل انتخابات است. مسائل مالی انتخابات یکی از مهم‌ترین مسائل این پدیده‌ی سیاسی است که پژوهش و پاسخ به آن‌ها می‌تواند نتایج مهمی را در نهادسازی و تقنین در مورد انتخابات به دنبال دارد. منبع تامین هزینه‌های انتخاباتی یکی از مهم‌ترین مسائل این پدیده در اذهان اندیشه‌ورزان علم سیاست است. تامین هزینه‌های انتخاباتی از بودجه‌های عمومی در بسیاری از اندیشه‌ها به معنای در اختیار نهادن منابع عمومی کشور در دستان پیروزی رقابت انتخاباتی است. به همین منظور سخن از دریافت یا عدم دریافت این هزینه‌ها از نامزدها به میان آمده است و پیرو آن، دریافت ضمانت مالی برای حضور در انتخابات که نوعی بازدارندگی از حضورهای بی ثمر انتخاب شونده‌گان است مطرح شده است. در نوشتار حاضر با روش اجتهادی تلاش شده است به این مساله پاسخ داده شود که به این منظور ابتدا هزینه کرد از بیت المال در انتخابات و سپس جستجو از وجود یا عدم وجود ائتلاف بیت المال در این هزینه کردن‌ها و در نهایت ضمانت در صورت ائتلاف مورد بررسی قرار گرفته است. در انتها، لزوم دریافت هزینه‌های مالی به عنوان ضمانت در انتخابات و تملیک آن توسط دولت در صورت آشکار شدن عدم نفع عقلایی در انتهای انتخابات مورد نتیجه قرار گرفت. این ضمانت در تناسب با حق انتخاب شدن مورد بررسی قرار گرفت و در انتها در هر دو مبنای نصب و نصب-نخب متضاد با حق انتخاب شدن دانسته نشد.

واژگان کلیدی: فقه سیاسی شیعه، انتخابات، امور مالی انتخابات، بیت المال، ضمانت، حق انتخاب شدن